

«АУДИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ» ЧИ «АУДИТОРСЬКА ПРАКТИКА»? ПРОБЛЕМАТИКА УЗГОДЖЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ СФЕРИ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

За останні 5–7 років український ринок аудиторських послуг зазнав суттєвих змін, у тому числі в частині зміщення акценту на послуги, відмінні від завдань з надання впевненості, які надаються аудитором, як наслідок, роль аудиторських послуг, наданих користувачам, збільшується. Сучасні аудиторські фірми за законодавчими, нормативними та практичними можливостями, мають дуже великий спектр послуг, які вони пропонують своїм клієнтам, а ринок аудиторських послуг розширюється та диференціюється за напрямками або інтересами замовників. Сприяло цьому і затвердження Аудиторською палатою України «Переліку послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми)» від 27.09.2007 р. № 182/5.

Виконання аудиторських перевірок фінансової звітності не є основним видом аудиторської діяльності аудиторів та аудиторських фірм України, що вимагає належної уваги аудиторів до якості виконання супутніх та інших послуг аудиторських послуг, яку без належної теоретико-методологічної та методичної бази, рішення питань організаційного виконання на практиці забезпечити важко. В першу чергу мова йде про уточнення поняття «аудиторська діяльність», актуальність чого підкреслюється перспективою прийняття нового Закону України «про аудиторську діяльність». Так, відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність» № 140-V (чинна редакція) аудиторська діяльність представляє собою підприємницьку діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок та надання інших аудиторських послуг. Нова редакція передбачає визначення аудиторської діяльності, як незалежної професійної діяльності аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, що перебувають у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, з надання аудиторських послуг. На практиці мають місце ототожнення понять аудиторські послуги, аудиторська діяльність, приклади чого наведено нижче, а окремі науковці та практики обґрунтовують доречність використання поняття «аудиторська практика» (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз термінологічного апарату, що застосовується в сфері аудиторської діяльності

Термін	Визначення	Джерело
1	2	3
Діяльність аудиторська	Підприємницька діяльність аудиторської фірми (аудиторів) з виконання незалежних позаповідомчих перевірок бухгалтерської (фінансової) звітності та оцінці об'єктивних даних про діяльність організації, а також з надання інших аудиторських послуг. Аудиторська фірма поза проведення перевірок може надавати послуги з постановки, відновленню та ведення фінансового (бухгалтерського) обліку, складанню декларацій про доходи та бухгалтерської (фінансової) звітності, аналізу фінансово - господарської діяльності, оцінці активів, пасивів, з правомірності формування статутного фонду, з реєстрації проспекту емісії цінних паперів, консультування в питаннях фінансового, податкового, банківського та іншого господарського законодавства, а також проводити навчання та надавати інші послуги з профілю своєї діяльності	Большой экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – 4-е изд. доп. и перераб. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 1248 с. – с. 179

Закінчення табл. 1

1	2	3
Послуги аудиторські	Послуги у формі аудиторських перевірок (аудиту) та пов'язаних з ними експертиз, консультацій з питань бухгалтерського обліку, звітності, оподаткування, аналізу фінансово-господарської діяльності та інших видів економіко-правового забезпечення аудиторської діяльності	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 714 с.
Практика аудиторська	Здійснення аудиту, оглядових перевірок та операційних перевірок, експертиз, аналізу фінансового стану, надання консультацій та	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній,

	інших послуг	Г.Л. Вознюк. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 714 с.
Аудиторська діяльність	Проведення незалежними аудиторами та фірмами перевірок публічної фінансової звітності, обліку господарських операцій та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання та надання їм у аудиторських послуг. Ці послуги надають як у формі консультацій з питань бухгалтерського обліку, звітності, оподаткування, складання бізнес-планів, фінансових прогнозів, прогнозування майбутнього стану підприємства, аналізу фінансово-господарської діяльності тощо	Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т.1 / За ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2005.- 616 с.
Послуга	Особлива споживна вартість процесу праці, виражена в корисному ефекті, що задовольняє потреби людини, колективу й суспільства. Особливістю послуги, як товару (порівняно зі звичайним товаром – втіленим у речі, – з матеріальними благами) є те, що вона корисна не як річ, а як діяльність, тому споживання послуги збігається з процесом її створення, з діяльністю	Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т.2 / За ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2006. – 568 с.
Послуга	Специфічний продукт праці, який не набуває речової форми і споживча якість якого на відміну від речової праці полягає у корисному ефекті живої праці	Экономическая энциклопедия / Науч.-ред. совет изд-ва «Экономика»; Гл. ред. Л.И. Абалкин. – М.: ОАО «Издательство «Экономика», 1999. – 1055 с.

У визначенні аудиторської діяльності ототожнюються відразу дві категорії: аудит та аудиторська діяльність та має місце розкриття їх змісту, а також вказується на характер відносин, які складаються в процесі аудиторської діяльності як з теоретичної та і практичної точки зору. На сьогодні відносити аудитора та його клієнта мають підприємницький характер, для яких наявна самостійність, ризик, систематичність діяльності з метою отримання прибутку від надання послуг зацікавленим особам. Саме на підприємницький характер відносин вказує законодавець не лише України, але й інших країн. Аналізуючи законодавче визначення аудиторської діяльності багато науковців виділяють недоліки його формулювання. Виконання окремих видів діяльності на підприємницькій основі суперечить іншим нормативним документам та практики використання на практиці, фахових та наукових джерелах. Мають місце колізії термінологічного характеру у Законі України «Про аудиторську діяльність», Міжнародних стандартах аудиту та інших нормативних документах з регламентації аудиторської діяльності, які потребують узгодження.